

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

Місцеве самоврядування

першого рівня вищої освіти

за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування
галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування

(набір 2018 р., 120 кредитів ЄКТС, термін навчання 1 рік 10 місяців)

Полтава, 2019

ПЕРЕДМОВА

Програма атестаційного екзамену. Освітньо-професійна програма «Місцеве самоврядування» першого рівня вищої освіти за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування (набір 2018 р., 120 кредитів ЄКТС, термін навчання 1 рік 10 місяців)

1. ВНЕСЕНО кафедрою публічного управління та адміністрування Полтавської державної аграрної академії 28 серпня 2019 р. протокол № 2.

2. ЗАТВЕРДЖЕНО на засіданні науково-методичною ради спеціальності «Публічне управління та адміністрування» 3 вересня 2019 р. протокол № 1.

3. РОЗРОБНИКИ:

1. Галич Олександр Анатолійович, к. е. н., доцент
2. Лозинська Тамара Миколаївна, д. держ. упр., професор
3. Воронько-Невіднича Тетяна Вікторівна, к. е. н., доцент
4. Сердюк Ольга Іванівна, к. е. н., доцент
5. Сьомич Микола Іванович, к. держ. упр., доцент
6. Мирна Ольга Володимирівна, к. е. н., доцент
7. Козаченко Юлія Анатоліївна, к. ю. н.

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Зміст програми атестаційного екзамену	4
1.1. Теорія державного управління	4
1.2. Служба в органах місцевого самоврядування	7
1.3. Публічне управління	11
1.4. Державний бюджет	14
1.5. Адміністративне право	19
1.6.Адміністративний менеджмент	26
1.7. Регіональне управління	30

Вступ

Програму атестаційного екзамену підготовлено відповідно до освітньо-професійної програми «Місьцеве самоврядування» першого рівня вищої освіти за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування.

Мета атестаційного екзамену – оцінювання рівня професійної компетентності, ступеня засвоєння освітньо-професійної програми підготовки та атестація фахівця на відповідність ступеню вищої освіти «бакалавр».

Програма атестаційного екзамену містить зміст навчальних дисциплін циклу професійної підготовки бакалавра публічного управління та адміністрування за освітньо-професійною програмою «Місьцеве самоврядування» першого рівня вищої освіти за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування, що виносяться на атестацію.

У списках рекомендованих джерел, що додаються до програми атестаційного екзамену, наведено перелік сучасних джерел інформації.

1. Зміст програми атестаційного екзамену

1.1. Теорія державного управління

Тема 1. Теоретичні основи державного управління

Основні теорії виникнення держави: теологічна, патріархальна, договірна, насильства, органічна, психологічна, матеріалістична. Визначення держави та її ознаки. Поняття функцій держави. Класифікація функцій держави. Визначення державного управління. Функції державного управління. Поняття громадянина і особи. Взаємини держави та громадянина в процесі реалізації функцій державного управління.

Тема 2. Становлення правової держави

Етапи розвитку ідеї правової держави. Поширення римського права. Поняття правової держави. Закріплення принципів правової держави. Розвиток правової держави в Україні. Верховенство Законів і Конституції України. Зв'язаність держави правами та свободами. Конституційно-правові передумови захисту прав людини.

Тема 3. Права людини в державі та їх гарантії

Поняття «права людини». Основні права людини. Права людини та громадянина.

Гарантії прав людини та їх класифікація за практичним спрямуванням, за характером, за ступенем поширеності, за суб'єктами, за особливостями правового статусу. Міжнародний білль про права. Загальна декларація прав людини. Документи міжнародного права.

Міжнародні стандарти у сфері прав людини. Структура міжнародних стандартів по правах людини.

Тема 4. Форма держави та характеристика її основних елементів

Поняття та структура форми держави. Форми державного правління. Монархія: а) абсолютна монархія; б) обмежена монархія; в) змішана. Форми державного устрою. Унітарна держава. Федерація. Конфедерація. Імперія.

Тема 5. Поняття та структура апарату держави

Поняття апарату держави. Ознаки апарату держави. Структура апарату держави.

Органи держави як структурні елементи апарату держави. Система державних органів України. Законодавчий орган. Глава держави (Президент). Виконавчі органи влади. Правосуддя. Народовладдя.

Загальні принципи функціонування апарату держави: демократизм, гуманізм, законність, розподіл влади, верховенство права, професіоналізм. Принципи організації діяльності апарату держави.

Тема 6. Політична система та державна політика

Поняття «політична система». Класифікація політичних систем та критерії класифікації. Взаємопов'язаність підсистем політичної системи. Держава як структурний елемент політичної системи. Політичні партії. Вимоги до формування партій. Види політичних партій. Інші громадські організації. Поняття державної політики. Елементи державної політики. Державна економічна політика.

Тема 7. Цілі, принципи та функції державного управління

Цілі державного управління як продукти суспільного консенсусу. Систематизація та об'єктивізація цілей державного управління. Класифікація функцій державного управління. Головні й допоміжні функції державного управління. Загальні та спеціальні функції. Внутрішні та зовнішні функції.

Обґрунтування принципів державного управління. Сутність принципів державного управління.

Тема 8. Характеристика управлінської діяльності

Поняття та загальні риси державноуправлінської діяльності. Форми та процедури управлінської діяльності. Механізми та методи державного управління: адміністративні, економічні, інформаційно-психологічні. Технології державного управління.

Тема 9. Підготовка та прийняття рішень в державному управлінні

Сутність управлінського рішення. Вироблення управлінського рішення. Специфіка державноуправлінських рішень. Класифікація управлінських рішень. Етапи підготовки управлінського рішення. Організаційно-правове забезпечення прийняття управлінського рішення. Процедура прийняття державноуправлінських рішень. Лобізм як механізм впливу на прийняття державноуправлінських рішень.

Тема 10. Законність та відповідальність в державному управлінні

Поняття та детермінанти законності в державному управлінні. Значення законності. Забезпечення законності. Органи забезпечення законності. Внутрішній і зовнішній контроль. Поняття корупції. Поширення корупції в сфері державного управління. Корупційні діяння. Запобігання корупції. відповідальність державних службовців: дисциплінарна; адміністративна; кримінальна; матеріальна.

Тема 11. Державна служба в Україні

Правове регулювання державної служби. Правовий статус державного службовця. Правове забезпечення управління державною службою. Умови вступу на державну службу. Кар'єра державного службовця. Проблеми підбору кадрів на державну службу. Вимоги до претендентів на державну службу. Обмеження щодо призначення на посаду. Випробування. Дотримання службової дисципліни. Службове розслідування та дисциплінарна справа.

Тема 12. Контроль у державному управлінні

Контроль як функція державного управління. Суб'єкти та об'єкти контролю.

Етапи контролю. Види контролю. Попередній, поточний та підсумковий контроль. Цілі контролю. Контроль, закріплений за гілками влади: парламентський, конституційний, судовий, контроль органів виконавчої влади. Фінансовий контроль. Сутність і об'єкти громадського контролю. Елементи громадського контролю.

Тема 13. Інформаційно-комунікаційне забезпечення державного управління

Управлінська інформація. Внутрішня за зовнішня управлінська інформація. Інформаційні технології в управлінні. Зміст комунікації в державному управлінні. Особливості комунікації в державному управлінні.

Зв'язки з громадськістю та формування громадської думки. Налагодження інформаційної взаємодії і звернення громадян і висвітлення діяльності органів державної влади.

Тема 14. Результативність та ефективність державного управління

Поняття результативності та ефективності. Види та критерії ефективності.

Показники результативності й ефективності. Ефективність діяльності державних органів. Ефективність діяльності посадових осіб. Оцінка економічної ефективності органів влади. Складність проведення оцінки економічної ефективності державного управління.

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления : курс лекц. / Г. В. Атаманчук. 2-е изд. дополн. М. : Омега-Л, 2004. 584 с.
2. Василенко И. А. Государственное управление в странах Запада : США, Великобритания, Франция, Германия : учеб пособ. 2-е изд. дополн. М. : Логос, 2000. 200 с.
3. Державне управління та державна служба : словник-довід. К. : КНЕУ, 2005. 208 с.
4. Малиновський В. Я. Державне управління : навч. посіб. Луцьк, 2000. 558 с.
5. Мельник А. Ф., Оболенський О. Ю., Васіна А. Ю. Державне управління : підруч / за ред. А. Ф. Мельник. К. : Знання, 2009. 582 с.
6. Посібник для державного службовця з питань запобігання корупційних діянь / уклад. С. М. Серьогін та ін. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2009. 136 с.
7. Публічне адміністрування в Україні : навч. посіб. / В. Б. Дзюндзюк, Мельтюхова Н. М. та ін.; заг. ред. В. В. Корженка, Н. М. Мельтюхової. Х. : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2012. 256 с.

Допоміжні

1. Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень : проблеми теорії, методології, практики : монографія. К.: Вид-во УАДУ, 2000. 340 с.
2. Державне управління в Україні: централізація і децентралізація : монографія. / ред. проф. Н. Р. Нижник. К. : УАДУ при Президентові України, 1997. 448 с.
3. Дзюндзюк В. Б. Ефективність діяльності публічних організацій : монографія. Х. : ХарPI УАДУ «Магістр», 2003. 236 с.
4. Лахижа М. І. Модернізація публічної адміністрації: теоретичні і

практичні аспекти. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2009. 289 с.

5. Політологія : підруч. / заг. ред. В. Г. Кремень, М. І. Горлача. Харків: Друк. Центр «Єдинокор», 2001. 640 с.

6. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 1. С. 1

7. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії : Закон України 05.10.2000 № 2017-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 48. С.409.

8. Про джерела фінансування органів державної влади : Закон України від 20.06.1999 р. №783-XI V. *Уряд, кур'єр*. 1999. № 165.

9. Про засади запобігання і протидії корупції: Закон України від 07.04.2011 № 3206-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 40. С. 404.

10. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.96 р. №393/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. С. 256.

11. Про інформацію : Закон України від 2.10.1992 р. № 2657-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48. С. 650.

12. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. С. 170.

13. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 9.04.1999 р. № 586-XIV. *Офіц. вісник України*. 1999. № 18. С. 190.

1.2. Служба в органах місцевого самоврядування

Тема 1. Загальна характеристика системи місцевого самоврядування в Україні

Об'єкт, предмет і метод навчальної дисципліни «Служба в органах місцевого самоврядування», її теоретичні та методологічні основи, зв'язок із спеціальними дисциплінами, що формують систему знань майбутнього фахівця.

Історичні передумови виникнення місцевого самоврядування як природного права людини вирішувати власні справи. Поняття та конституційні основи місцевого самоврядування в Україні.

Поняття системи місцевого самоврядування та характеристика її основних складових. Загальна організаційна структура місцевого самоврядування в Україні.

Територіальна та економічна основи місцевого самоврядування в Україні.

Організаційна, правова та фінансова автономія органів місцевого самоврядування. Децентралізація влади в процесі розвитку місцевого самоврядування в Україні. Функціонування та повноваження районних і обласних рад. Управління комунальною власністю та надання адміністративних послуг.

Тема 2. Нормативно-правове забезпечення місцевого самоврядування в Україні

Конституційні основи місцевого самоврядування в Україні. Становлення нормативно-правової бази місцевого самоврядування: Закони України – «Про місцеві Ради народних депутатів УРСР та місцеве самоврядування» від 7.12.1990 р.; «Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве й регіональне самоврядування» від 26.03.1992 р.; «Про формування місцевих органів влади і самоврядування» від 03.02.1994 р.; Конституційний Договір «Про державну владу і місцеве самоврядування в Україні» від 08.06.1995 р.; Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. Європейська хартія місцевого

самоврядування.

Тема 3. Принципи функціонування органів місцевого самоврядування та їх повноваження

Принципи функціонування органів місцевого самоврядування згідно Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні». Форми прямої демократії та самоорганізації населення. Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Відносини органів місцевого самоврядування із суб'єктами комунальної та не комунальної власності. Відносини органів місцевого самоврядування з органами державної влади. Державний контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування. Відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування. Дострокове припинення повноважень органів місцевого самоврядування.

Тема 4. Первинний рівень місцевого самоврядування

Суб'єкти первинного рівня місцевого самоврядування. Організація виборів до органів місцевого самоврядування первинного рівня. Вибори голів органів місцевого самоврядування первинного рівня. Структура сільських, селищних, міських рад. Організація роботи виконавчого комітету та апарату органу місцевого самоврядування первинного рівня.

Повноваження голів місцевих рад первинного рівня. Організація проведення сесій місцевих рад як основної форми їх роботи. Міжсесійна діяльність депутатів місцевих рад. Скликання позачергових сесій.

Повноваження секретарів місцевих рад первинного рівня.

Характеристика територіальних громад як об'єктів управління місцевих рад. Добровільне об'єднання територіальних громад і створення рад об'єднаних територіальних громад.

Тема 5. Діяльність органів місцевого самоврядування районного і обласного рівнів

Повноваження обласних і районних рад згідно Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні». Повноваження обласних і районних рад щодо управління комунальною власністю. Документація обласних і районних рад. Регуляторні акти та регламенти обласних і районних рад. Забезпечення доступу до публічної інформації. Запобігання проявам корупції в діяльності обласних і районних рад. Функції обласних і районних рад щодо прийняття місцевих бюджетів. Умови та порядок делегування повноважень місцевим державним адміністраціям. Асоціація обласних і районних рад України.

Тема 6. Організаційно-функціональна структура органів місцевого самоврядування

Структурні елементи місцевих рад: виконавчі апарати рад; депутатський корпус; постійно діючі комісії; президії рад; координаційна рада; тимчасово діючі комісії рад. Структура виконавчого апарату рад. Положення про підрозділи місцевих рад. Система функцій місцевих рад: адміністративні, економічні, соціальні та інші. Посадові інструкції службовців місцевих рад.

Тема 7. Нормативно-правові основи служби в органах місцевого самоврядування

Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 07.06.2001 р. №2493-III. Проект Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» №2489, прийнятий у першому читанні 23.04.2015 р. Загальні положення та принципи служби в органах місцевого самоврядування. Правовий

статус посадових осіб органів місцевого самоврядування. Обов'язки і права посадових осіб органів місцевого самоврядування. Матеріальне та соціально-побутове забезпечення службовців органів місцевого самоврядування. Їх пенсійне забезпечення. Відповідальність посадових осіб органів місцевого самоврядування за порушення законодавства.

Тема 8. Кадрове забезпечення служби в органах місцевого самоврядування

Прийняття на службу в органи місцевого самоврядування. Складання присяги службовцями органів місцевого самоврядування. Обмеження щодо служби в органах місцевого самоврядування. Класифікація посад і ранги посадових осіб органів місцевого самоврядування. Атестація службовців органів місцевого самоврядування. Припинення служби в органах місцевого самоврядування. Система підготовки кадрів для органів місцевого самоврядування. Діяльність обласних центрів перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ, організацій.

Тема 9. Організація роботи депутатів і службовців місцевих рад

Закон України «Про статус депутатів місцевих рад» від 11.07.2002 р. №93-IV. Загальні вимоги щодо організації роботи депутатів місцевих рад. Організація роботи депутатів у виборчих округах. Організація стажування претендентів на посади в органи місцевого самоврядування. Проведення щорічної оцінки виконання посадовими особами покладених на них обов'язків. Надання службових характеристик. Організація роботи сільських, селищних, міських голів.

Тема 10. Організація виборів до місцевих рад

Закон України «Про місцеві вибори» від 14.07.2015 р. №595-VIII. Формування виборчих округів і виборчих дільниць. Система виборчих комісій. Повноваження центральної та дільничних виборчих комісій. Організація роботи виборчої комісії. Формування списків виборців. Порядок висування кандидатів на виборні посади. Інформаційне забезпечення виборів. Організація роботи спостерігачів. Фінансове і матеріально-технічне забезпечення виборів. Проведення голосування. Проведення позачергових виборів. Оскарження результатів виборів.

Тема 11. Добровільне об'єднання територіальних громад

Закон України про добровільне об'єднання територіальних громад від 05.02.2015 р. №157-VIII. Умови та проблеми добровільного об'єднання територіальних громад. Порядок добровільного об'єднання територіальних громад. Зміна статусу посадовців місцевих рад, що увійшли до територіальної об'єднаної громади. Проведення виборів до ради об'єднаної територіальної громади. Повноваження об'єднаної територіальної громади. Планування розвитку об'єднаної територіальної громади та його державна підтримка. Інститут старости: обрання, статус, повноваження. Проблеми розширення повноважень рад об'єднаних територіальних громад у земельній сфері.

Тема 12. Організація діловодства в органах місцевого самоврядування

Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Правил організації діловодства та архівного зберігання документів у державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях» від 18.06.2015 р. №1000/5. Вимоги до створення управлінських документів. Організація документування та виконання документів в органах місцевого самоврядування. Систематизація та зберігання документів. Експертиза документів.

Архівне зберігання документів. Архівні фонди і облік документів в архівах. Приймання-передавання документів під час зміни кадрів.

Тема 13. Виконання функції планування в органах місцевого самоврядування

Види планової роботи. Сутність стратегічного планування місцевого розвитку. Організаційне забезпечення стратегічного планування. Аналіз ресурсного потенціалу місцевої громади. Технологія розробки стратегічного плану. Правові підстави розробки стратегії та формування робочої групи. Застосування методики SWOT-аналізу. Опитування громадян: формування виборки, складання анкет, обробіток даних. Оперативне планування реалізації стратегії місцевого розвитку. Моніторинг реалізації стратегії.

Тема 14. Інформатизація служби в органах місцевого самоврядування
Забезпечення технічними засобами та створення комп'ютерних мереж. Створення сайтів місцевих рад. Осучаснення довідкових служб з метою поліпшення обслуговування громадян. Інформатизація системи нарахування та контролю платежів за комунальні послуги. Поширення інформації про діяльність місцевої ради. Створення електронного офісу. Створення електронних баз документів. Електронні технології у забезпеченні комунікації: створення та налаштування електронної поштової скриньки, електронне листування. Електронні технології підбору кадрів. Використання електронних технологій з метою поліпшення роботи у сферах: освіти, охорони здоров'я, культури, соціального захисту.

Рекомендовані джерела інформації Основні

1. Берданова О. Фишко Є. Оперативне планування реалізації стратегії територіального розвитку: практик. посіб. / Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні - DESPRO». К. : ТОВ «Софія-А», 2012. 48 с.
2. Іванова Т. В., Піддубна Л. П. Діловодство в органах державного управління та місцевого самоврядування: навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2007. 360 с.
3. Камінська Н. В. Місцеве самоврядування: теоретико-історичний і порівняльно-правовий аналіз. URL : <https://www.twirpx.com/file/814952/> (дата звернення : 10.09.2019).
4. Куйбіда В. С. Муніципальне управління : аспект інформатизації. К. : Знання, 2004. 357 с.
5. Міжмуніципальне співробітництво: навч. посіб. / уклад.: В. Вакуленко, та ін. К. : Фенікс, 2012. 392 с.
6. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 5 лютого 2015 року № 157-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19/print1444025174238337> (дата звернення : 10.09.2019).
7. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення : 10.09.2019).
8. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 7 червня 2001 року № 2493-III. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2493-14> (дата звернення: 10.09.2019).
9. Структура органів місцевого самоврядування та процедури ухвалення рішень. URL : <http://imi.orq.ua/.../53522-snruktura-orqaniv> (дата звернення :

10.09.2019).

Допоміжні

1. Лозинська Т. М. Економічна основа розвитку сільських громад як чинник децентралізації влади / Сталий людський розвиток місцевих громад : Наукові праці ВНЗ-партнерів Проекту ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» / уклад. М. А. Лепський, І. В. Дударев; за заг. ред. М. А. Лепського. К., 2015. С. 189-197.

2. Тимцуник В. І., Кальниш Ю. Г., Лозинська Т. М. Публічне управління та адміністрування: навч. посіб. Полтава: РВВ ПДАА, 2015. 280 с.

3. Мельник А. Ф., Оболенський О. Ю., Васіна А. Ю. Державне управління : підруч. / ред. А. Ф. Мельник. К.: Знання, 2009. 582 с.

1.3. Публічне управління

Тема 1. Публічне адміністрування як системне суспільне явище

Основні підходи до розуміння публічного адміністрування та його еволюція. Предметна сфера публічного адміністрування. Методологічна основа. Співвідношення управління та адміністрування. Публічне адміністрування як напрям наукових досліджень, сукупність знань, сфера діяльності та навчальна дисципліна.

Тема 2. Громадянське суспільство як суб'єкт формування цілей публічного адміністрування

Основні етапи формування та еволюції громадянського суспільства. Сутнісні характеристики громадянського суспільства. Місце і роль громадських організацій у публічному адмініструванні. Громадянське суспільство як сфера формування єдиного комплексу цінностей та відносин. Автономність і органічна єдність громадянського суспільства та держави.

Тема 3. Публічне адміністрування та влада

Феномен влади. Публічна влада та публічне адміністрування. Влада як основний засіб публічного адміністрування. Механізм взаємодії влади та публічного адміністрування. Держава як суб'єкт політичної влади. Економічна влада. Взаємозв'язок і взаємозалежність політичної та економічної влади. Лобізм.

Тема 4. Публічне адміністрування та муніципальна публічна влада

Поняття муніципальної публічної влади і місцевого самоврядування. Місцеве самоврядування – демократична основа управління в державі. Основні фактори формування місцевого самоврядування. Роль місцевого самоврядування в контексті децентралізації влади та публічного адміністрування.

Сфери управління та компетенції місцевого самоврядування. Представницькі та виконавчі органи місцевого самоврядування. Посадові особи місцевого самоврядування.

Інститути безпосередньої демократії в місцевому самоврядуванні. Вибори органів місцевого самоврядування. Місцевий референдум. Загальні збори громадян. Органи самоорганізації населення.

Тема 5. Закономірності, форми, методи та стилі публічного адміністрування

Управління суспільством – головне призначення публічного адміністрування.

Загальний закон соціального управління – залежність управляючого впливу

від стану системи та зовнішнього середовища. Закон необхідності посилення регулювання та управління суспільними процесами. Закон централізації та децентралізації влади. Закон системності організації та саморозвитку системи публічного адміністрування.

Загальносистемні методологічні принципи публічного адміністрування. Принципи, що регулюють адміністрування як соціально-політичний, соціально-економічний та соціально-культурний процеси. Застосування принципів публічного адміністрування.

Тема 6. Публічне адміністрування як процес вироблення, прийняття та виконання управлінських рішень

Управління як визначальна функція публічного адміністрування. Управлінське рішення як наукова категорія. Пріоритетність політичного вибору цінностей та цілей.

Визначення цінностей та цілей – визначальна ланка прийняття рішень.

Роль конкуренції в процесі прийняття рішень. Взаємовідношення суб'єкта та об'єкта прийняття рішень. Послідовність етапів прийняття рішень. Динаміка виконання рішень.

Тема 7. Форми реалізації влади в публічній сфері, ресурси та технології публічного адміністрування

Форми правління, чинники впливу на форму правління. Система виконавчої влади в Україні. Управлінські зв'язки в системі виконавчої влади.

Ресурси публічного управління. Технології публічного управління. Е-врядування.

Тема 8. Бюрократія в системі публічного адміністрування

Бюрократія як наукова категорія. Теорія бюрократії М. Вебера.

Сучасні підходи в оцінюванні бюрократії. Основні ознаки та атрибути бюрократії. Політизація вищого чиновництва.

Публічна служба.

Тема 9. Корупція та протидія корупції в публічному адмініструванні

Поняття корупції та корупційних дій. Нормативно-правова база антикорупційної діяльності. Зони «підвищеного» ризику проявів корупції.

Фактори запобігання проявам корупції: політичний, нормативно-правовий, організаційний, економічний, кадровий, морально-психологічний.

Тема 10. Результативність та ефективність публічного адміністрування

Поняття результативності та ефективності публічного адміністрування. Фактори результативності та ефективності публічного адміністрування.

Вимір продуктивності, результативності та ефективності публічного адміністрування. Критерії результативності та ефективності публічного адміністрування.

Фактори підвищення ефективності публічного адміністрування. Контрактна система та неокорпоративізм.

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления : курс лекц. 2-е изд. дополн. М. : Омега-Л, 2004. 584 с.

2. Василенко И. А. Государственное управление в странах Запада : США, Великобритания, Франция, Германия : учеб пособ. 2-е изд. дополн. М. : Логос,

2000. 200 с.

3. Державне управління та державна служба : словник-довід. / уклад. О. Ю. Оболенський. К. : КНЕУ, 2005. 208 с.

4. Малиновський В. Я. Державне управління : навч. посіб. Луцьк, 2000. 558 с.

5. Мельник А.Ф., Оболенський О. Ю., Васіна А. Ю. Державне управління : підруч. / ред. А. Ф. Мельник. К. : Знання, 2009. 582 с.

6. Посібник для державного службовця з питань запобігання корупційних діянь / уклад. С. М. Серьогін та ін. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2009. 136 с.

7. Публічне адміністрування в Україні : навч. посіб. / В. Б. Дзюндзюк, Б. Коротич, Н. М. Мельтюхова та ін.; за заг. ред. В.В. Корженка, Мельтюхової. Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2012. 256 с.

Допоміжні

14. Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень : проблеми теорії, методології, практики : моногр. К.: Вид-во УАДУ, 2000. 340 с.

15. Державне управління в Україні: централізація і децентралізація : монографія / кол. авт; відп. ред. проф. Н. Р. Нижник. К. : УАДУ при Президентові України, 1997. 448 с.

16. Дзюндзюк В. Б. Ефективність діяльності публічних організацій : монографія. Х. : ХарРІ УАДУ «Магістр», 2003. 236 с.

17. Лахижа М. І. Модернізація публічної адміністрації: теоретичні і практичні аспекти. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2009. 289 с.

18. Політологія : підруч. / заг. ред. Кремень В. Г., Горлача М. І. Харків: Друк. Центр «Єдинорог», 2001. 640 с.

19. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 1. С. 1

20. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії : Закон України 05.10.2000 № 2017-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 48. С.409.

21. Про джерела фінансування органів державної влади: Закон України від 20.06.1999 р. №783-XI V. *Уряд, кур'єр*. 1999. № 165.

22. Про засади запобігання і протидії корупції: Закон України від 07.04.2011 № 3206-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 40. С. 404.

23. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.96 р. №393/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. С. 256.

24. Про інформацію: Закон України від 2.10.1992 р. № 2657-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48. С. 650.

25. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. С. 170.

26. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 9.04.1999 р. № 586-XIV. *Офіц. вісник України*. 1999. № 18. С. 190.

1.4. Державний бюджет

Тема 1. Сутність і складові державних фінансів

Сутність державних фінансів. Склад державних фінансів. Система державних фінансів. Система державних доходів. Система державних видатків. Державний кредит. Грошові потоки сфери державних фінансів.

Суть бюджетного менеджменту. Об'єкт і суб'єкти бюджетного менеджменту. Визначення бюджетного менеджменту. Ідеальна модель бюджетного менеджменту та чинники, що заважають її побудові в Україні.

Бюджет держави як об'єкт бюджетного менеджменту. Суть і роль бюджету. Етимологія терміну «бюджет». Альтернативні визначення бюджету.

Органи управління бюджетом як суб'єкти бюджетного менеджменту. Система управління бюджетом. Органи управління бюджетом. Етапи та методи управлінської діяльності у бюджетному процесі. Чинники, що визначають якість бюджетного процесу.

Складові бюджетного менеджменту. Загальна характеристика складових бюджетного менеджменту: бюджетне планування, організація виконання бюджету, облік виконання бюджету, контроль за виконанням бюджету.

Тема 2. Бюджет і бюджетна система

Бюджет як економічна та юридична категорія. Призначення та структура бюджету держави. Зведений бюджет України. Бюджетний устрій та бюджетна система. Принципи побудови бюджетної системи. Бюджетний процес. Організація бюджетного планування. Касове виконання доходної та видаткової частини державного й місцевого бюджетів. Бюджетні права державних органів законодавчої й виконавчої влади.

Тема 3. Структура бюджету держави

Система доходів бюджету. Економічний зміст і методи формування доходів бюджету. Класифікація бюджетних доходів. Джерела формування бюджетних доходів. Склад, структура і динаміка доходів державного бюджету.

Система видатків бюджету. Економічний зміст видатків бюджету. Роль видатків бюджету у фінансовому забезпеченні потреб соціально-економічного розвитку. Класифікація бюджетних видатків. Склад і динаміка видатків державного та місцевих бюджетів.

Бюджетний дефіцит. Причини незбалансованості бюджетів. Бюджетний дефіцит і бюджетний профіцит. Види бюджетного дефіциту. Наслідки та межі бюджетного дефіциту. Джерела фінансування бюджетного дефіциту.

Тема 4. Податки та податкова система України. Державні цільові фонди

Сутність і функції податків, їх класифікація. Поняття про податкову систему. Основи побудови податкової системи України. Принципи оподаткування та організація оподаткування. Пряме та непряме оподаткування. Податкова система України. Податок на додану вартість. Акцизний збір. Державне мито. Оподаткування прибутку підприємств. Прибутковий податок з громадян. Податок на промисел. Плата за ресурси. Майнове оподаткування. Державне мито. Місцеві податки й збори. Інші платежі в бюджет.

Причини формування фондів цільового призначення. Постійні та тимчасові фонди. Мета та завдання створення цільових фондів. Джерела доходів та напрями видатків пенсійного фонду, фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, фонду соціального страхування на випадок безробіття, фонду

соціального страхування від нещасних випадків.

Тема 5. Органи оперативного управління бюджетом

Загальна характеристика Міністерства фінансів. Основні напрями діяльності, завдання, права та функції Міністерства фінансів. Організаційна структура Міністерства. Функції Міністра фінансів та його заступників. Завдання та функції департаментів, управлінь та відділів Міністерства.

Призначення та функції Державної казначейської служби. Структура органів державної казначейської служби. Основні повноваження та напрями діяльності центрального апарату та низових ланок Державної казначейської служби.

Завдання, права та функції Державної аудиторської служби України. Структура органів Державної аудиторської служби.

Система органів Міністерства доходів і зборів. Функції органів Міністерства доходів і зборів різних рівнів. Права, обов'язки та відповідальність органів Міністерства доходів і зборів.

Статус Рахункової палати, її функції та повноваження. Склад та структура Рахункової палати та порядок її діяльності.

Тема 6. Бюджетне планування

Суть, завдання та методи бюджетного планування. Нормативна база бюджетного планування. Суть бюджетного планування, його призначення та завдання. Характеристика методів бюджетного планування: метод прямого рахунку, балансовий, нормативний, аналітичний, екстраполяції. Значення, переваги та особливості застосування програмно-цільового методу. Бюджетні програми та контроль за їх виконанням. Нормативно-правова база бюджетного планування. Сценарії розвитку економіки як основа формування проектів бюджетів.

Планування доходів і видатків бюджету. Основні підходи до планування доходів бюджету. Основні чинники, які ускладнюють прогнозування та планування доходів бюджету, обумовлюють відхилення фактичних показників від планових. Порядок планування окремих видів доходів. Методики планування доходів. Загальні підходи до планування видатків бюджету.

Планування обсягів міжбюджетних трансфертів. Види міжбюджетних трансфертів та загальні підходи до обчислення їх обсягів. Порядок визначення обсягу дотації вирівнювання (суми коштів, що вилучаються до Державного бюджету).

Порядок складання проектів кошторисів. Порядок складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ.

Основи кошторисного планування. Суть кошторисного планування. Види і структура кошторисів. Засади кошторисних розрахунків. Планування видатків за окремими статтями кошторису.

Загальні засади формування бюджетних запитів. Сутність та складові бюджетних запитів. Обов'язкові показники загального, індивідуального та додаткового бюджетних запитів. Результативні показники бюджетних програм.

Тема 7. Виконання бюджету

Розпис Державного бюджету та його складові. Складання та внесення змін до розпису. Поняття бюджетного розпису. Складові розпису Державного бюджету. Терміни та порядок підготовки і складання розпису Державного бюджету. Процедура складання розпису.

Бюджетна класифікація. Суть та необхідність бюджетної класифікації.

Складові бюджетної класифікації та їх загальна характеристика.

Загальна характеристика документів, що застосовуються у процесі виконання Державного бюджету. Зміст Інструкції про складання і виконання розпису Державного бюджету України. Лімітна довідка про бюджетні асигнування, штатний розпис, кошторис бюджетної установи, план асигнувань загального фонду бюджету (за винятком надання кредитів із бюджету), план надання кредитів із загального фонду бюджету, план спеціального фонду державного бюджету (за винятком власних надходжень бюджетних установ та відповідних видатків), план використання бюджетних коштів.

Характеристика рахунків, що відкриваються в органах Державної казначейської служби.

Склад рахунків, які відкриваються в органах Державної казначейської служби. Порядок відкриття та закриття рахунків у національній валюті в органах Державної казначейської служби України.

Виконання Державного бюджету України за доходами. Система стягнення доходів до бюджету. Функції Державної казначейської служби та Міністерства доходів і зборів у процесі виконання дохідної частини бюджету.

Виконання Державного бюджету України за видатками. Суть, форми та методи бюджетного фінансування. Учасники бюджетного фінансування та їхні повноваження. Стадії виконання бюджету за видатками та їхня характеристика.

Порядок казначейського обслуговування місцевих бюджетів. Система стягнення доходів до місцевих бюджетів. Місцеві фінансові органи, їхні завдання, повноваження та функції. Казначейська система обслуговування місцевих бюджетів. Стадії виконання бюджету за видатками на місцевому рівні та їхня характеристика.

Тема 8. Звітність про виконання бюджету

Звітність розпорядників коштів про використання бюджетних коштів. Склад фінансової звітності, терміни її складання і подання розпорядниками та одержувачами коштів.

Періодична звітність про виконання бюджету. Склад місячної та квартальної фінансової звітності та її зміст. Порядок і терміни подання періодичної звітності органам законодавчої та виконавчої влади.

Річна звітність про виконання бюджету і порядок її затвердження. Склад річної звітності про виконання бюджету. Процедура та терміни затвердження звіту про виконання бюджету.

Тема 9. Контроль за виконанням бюджету

Суть і призначення бюджетного контролю. Фінансовий контроль, його роль та місце в бюджетному процесі. Механізм бюджетного контролю. Види, форми і методи бюджетного контролю.

Органи державного бюджетного контролю. Характеристика органів бюджетного контролю, їх повноважень та функцій. Рахункова палата. Державна податкова адміністрація України. Державна аудиторська служба України.

Відповідальність за бюджетні правопорушення. Порушення бюджетного законодавства. Заходи впливу та відповідальність за порушення бюджетного законодавства.

Тема 10. Державний кредит і державний борг

Економічна суть державного кредиту, його відмінність від банківського. Ощадна справа і державні позики. Джерела погашення державних позик. Види

державного кредиту. Державний борг. Поточний та капітальний борг. Форми внутрішнього кредиту. Форми зовнішнього державного кредиту. Управління внутрішнім та зовнішнім державним боргом. Способи коригування позикової політики.

Тема 11. Світовий досвід управління державним бюджетом

Бюджет у контексті світової фінансової думки. Бюджет у контексті світової фінансової думки. Ринкове господарство і державний бюджет.

Сучасні технології управління державним бюджетом. Фінансово-управлінські технології формування бюджету. Бюджетування на нульовій основі і метод «витрати-вигоди». Бюджетне прогнозування. Оптимізація бюджетного дефіциту. Управління державним боргом.

Бюджетний контроль і аудит. Організація бюджетного контролю в демократичному суспільстві. Транспарентність і контроль ефективності. Податковий контроль корпорацій. Бюджетний аудит.

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Базидевич В. Д., Баластрик Л. О. ; Державні фінанси : навч. посіб. / заг. ред. В. Д. Базидевича. 2-ге вид., доп. і перероб. К. : Атака, 2004. 368 с.
2. Бюджетний менеджмент : підруч. / В. Федоров та ін.; заг. ред. В. Федосова. К. : КНЕУ, 2004. 864 с.
3. Желюк Л. О., Іванечко Ю. М., Лучко М. Р.. Бухгалтерський облік виконання бюджетів : Тернопіль : Вид. «Економічна думка», 2006. 306 с.
4. Клець Л. Є. Бюджетний менеджмент : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2007. 640 с.
5. Кондусова Л. Ф., Грачов В. І., Отенко І. П. Бюджетний менеджмент : навч. посіб. Х. : ХНЕУ, 2005. 248 с.
5. Науково-практичний коментар до Бюджетного кодексу України / кол. авт.; заг. ред.. Ф. Ярошенка. К. : Зовнішня торгівля; УДУФМТ, 2010. 592 с.
6. Пасічник Ю. В. Бюджетна система України та зарубіжних країн : навч. посіб. К. : Знання-Прес, 2002. 495 с.
7. Сафонова Л. Д. Бюджетний менеджмент : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. К. : КНЕУ. 2001. 186 с.
8. Свірко С. В. Облік виконання бюджету : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. (для студентів магістерської програми «Облік і аудит»). К. : КНЕУ, 2004. 290 с.
9. Управління державним бюджетом України : підруч. / кол. авт.; заг. редакція М. Я. Азарова. К. : Міністерство фінансів України, 2010. 816 с.
10. Юрій С. І., Стоян В. І., Мац М. Й. Казначейська система : підруч. Тернопіль : Вид. «Карт-бланш», 2004. 394 с.

Допоміжні

1. Азаренкова Г. М., Борисенко І. І. Фінанси : практикум: навч. посіб. К. : Знання, 2008. 279 с.
2. Алексєєв І. В., Ярошевич Н. Б., Чушак-Голобородько А. М. Бюджетна система : навч. посіб. К. : Хай-Тек Прес, 2007. 376 с.
3. Чала Н. Д., Лазоренко Л. В. Бюджетна система : навч. посіб. К. : Знання, 2010. 223 с.
4. Бюджетний менеджмент : навч. посіб. / заг. ред. Л. О. Коваленко. К. :

Слово, 2011. 416 с.

5. Василик О. Д., Павлюк К. В. Бюджетна система України : підруч. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 544 с.

6. Волохова І. С. Міжбюджетні відносини в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку : монографія. Одеса : Атлант, 2010. 234 с.

7. Державно-правове регулювання в умовах трансформації суспільних відносин : монографія / за заг. ред. Ю. Л. Бощицького. К. : Юридична думка, 2009. 536 с.

8. Охрімівський, О. В. Хижняк Й. С., Ротар Д. П. Казначейська справа : підруч. Чернівці : Книги-XXI, 2008. 464 с.

9. Карлін М. І. Державні фінанси України : навч. посіб. К. : Знання, 2008. 348 с.

10. Луніна І. А. Державні фінанси та реформування міжбюджетних відносин : Монографія. К. : Наукова думка, 2006. 432 с.

11. Мельник В. М. Оподаткування підприємницької діяльності : навч. посіб. К. : Кондор, 2009. 160 с.

12. Орлюк О. П. Фінансове право. Академічний курс : підруч. / К. : Юрінком Інтер, 2010. 808 с.

13. Павлюк К.В. Бюджет і бюджетний процес в умовах транзитивної економіки України : монографія. К. : НДФІ, 2006. 584 с.

14. Романенко О. Р. Фінанси : підруч. / О. Р. Романенко. 4-те вид. К. : Центр учбової літератури, 2009. 312 с.

15. Старостенко Г. Г., Булгаков Ю. В. Бюджетна система : навч. посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2006. 240 с.

16. Фещенко Л. В., Проноза П. В., Кузьминчук Н. В. Бюджетна система України : навч. посіб. К.: Кондор, 2008. 440 с.

17. Фінанси : навч. посіб. / В. С. Загорський та ін. 2-ге вид., стер. К. : Знання, 2008. 274 с.

18. Благун І. Г., Сорока Р. С., Єлейко І. В. Фінанси : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2008. 314 с.

19. Стеців Л. П., Копилук О. І. Фінанси : навч. посіб. / К. : Знання, 2007. 235 с.

20. Фінанси : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / О. В. Романенко та ін. 3-тє вид. К. : КНЕУ, 2008. 392 с.

21. Фінанси : підруч. / ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. К. : Знання, 2008. 611 с.

22. Фінансове право України : навч. посіб. / заг. ред. Л. К. Воронової. К. : Правова єдність, 2009. 395 с.

23. Фінансове право України : навч. посіб. / заг. ред. Л. К. Воронової. К. : Правова єдність, 2009. 395 с.

24. Форкун І. В. Основи казначейської справи : навч. посіб. Львів : Новий світ-2000, 2006. 516 с.

1.5. Адміністративне право

Тема 1. Державне управління і державна влада

Управління як соціальне явище. Соціальне управління. Ознаки соціального управління. Технічне управління. Біологічне управління. Державне управління та його характерні риси. Принципи державного управління. Співвідношення виконавчої влади, державного управління та адміністративного права. Адміністративне законодавство. Державне управління в умовах проведення в Україні адміністративної реформи.

Тема 2. Предмет і система адміністративного права

Адміністративне право як галузь права. Предмет адміністративного права. Метод адміністративного права. Особливості адміністративного-правового регулювання управлінських відносин. Суб'єкти управління. Об'єкти управління. Адміністративне нормотворення. Адміністративне розпорядництво. Адміністративні засоби правоохоронного характеру. Система адміністративного права. Загальна частина адміністративного права. Особлива частина адміністративного права. Адміністративне право та інші галузі права. Наука адміністративного права.

Тема 3. Адміністративно-правові норми та відносини

Поняття, види та особливості адміністративно-правових норм. Дія адміністративно-правових норм. Структура адміністративно-правових норм. Джерела адміністративного права. Конституція України – основне джерело адміністративного права. Кодекс України про адміністративне правопорушення – особливе джерело адміністративного права. Систематизація адміністративного права. Кодифікація. Інкорпорація. Поняття адміністративно-правових відносин. Ознаки адміністративно-правових відносин. Види адміністративно-правових відносин. Суб'єкти адміністративно-правових відносин. Адміністративна правоздатність та дієздатність суб'єктів. Об'єкти адміністративно-правових відносин. Зміст адміністративних правовідносин. Юридичні факти.

Тема 4. Громадяни як суб'єкти адміністративного права

Громадяни – найбільша група суб'єктів адміністративно-правових відносин. Основи адміністративно-правового статусу громадян України. Гарантії реалізації прав та обов'язків. Адміністративна правоздатність та дієздатність громадян. Права та обов'язки громадян у сфері виконавчої влади. Звернення громадян: пропозиція, заява, скарга. Адміністративно-правовий статус іноземних громадян та осіб без громадянства.

Тема 5. Президент України як суб'єкт адміністративного права

Президент України – глава держави. Президент України і виконавча діяльність. Президент України і виконавча влада. Повноваження та основні завдання Президента України. Секретаріат Президента України, його функції і організаційна структура.

Тема 6. Органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права

Поняття органів виконавчої влади. Ознаки органів виконавчої влади. Правове становище органів виконавчої влади. Класифікація та система органів виконавчої влади. Особливість побудови та функціонування органів виконавчої влади (розпорядництво, підпорядкованість, підконтрольність, підзвітність, координація). Правове становище Кабінету Міністрів України. Центральні органи виконавчої влади (міністерство, служба, агентство, інспекція). Органи виконавчої влади АРК. Місцеві державні адміністрації.

Тема 7. Державні службовці як суб'єкти адміністративного права

Поняття державної служби в Україні. Основні принципи державної служби. Етика поведінки державного службовця. Правове регулювання державної служби. Основні завдання та функції Головного управління державної служби України. Поняття посади та посадової особи. Види державних службовців. Обов'язки державних службовців. Проходження державної служби. Категорії посад та ранги державних службовців. Відставка державних службовців. Особливості припинення державної служби. Відповідальність державних службовців.

Тема 8. Об'єднання громадян як суб'єкти адміністративного права

Поняття і види об'єднань громадян. Політична партія. Громадська організація. Класифікація об'єднань громадян. Характерні ознаки об'єднань громадян. Вимоги до статуту об'єднань громадян. Легалізація та правосуб'єктність об'єднань громадян. Відповідальність об'єднань громадян за правопорушення.

Тема 9. Форми державного управління

Поняття «форми державного управління». Правові форми державного управління. Неправові форми державного управління. Видання нормативних актів управління. Видання індивідуальних (ненормативних, адміністративних) актів управління. Проведення організаційних заходів, здійснення матеріально-технічних операцій. Поняття правових актів державного управління, їх ознаки та юридичне значення. Підзаконність актів управління. Класифікація актів державного управління. Акти Президента України, акти Кабінету Міністрів України, акти центральних та місцевих органів виконавчої влади, акти органів місцевого самоврядування. Вимоги до правових актів управління: загального характеру, спеціально-юридичні, організаційно-технічні. Дія актів державного управління. Зміна, припинення, зупинення та скасування актів державного управління. Адміністративний договір як форма державного управління.

Тема 10. Адміністративно-правові методи

Поняття адміністративно-правових методів управління. Характерні риси методів управління. Види адміністративно-правових методів управління: загальні та спеціальні; наукові та ненаукові; державні та громадські; прямого і непрямого впливу; демократичні і диктаторські; адміністративні і економічні; методи переконання та примусу. Адміністративний примус та його види. Характерні риси адміністративного примусу. Заходи адміністративного примусу. Заходи адміністративного запобігання (адміністративно-попереджувальні заходи). Заходи припинення правопорушень. Заходи припинення загального і спеціального призначення. Адміністративні стягнення.

Тема 11. Адміністративна відповідальність

Поняття адміністративної відповідальності. Основні риси адміністративної відповідальності. Законодавчі основи адміністративної відповідальності. Підстави адміністративної відповідальності. Адміністративне правопорушення (проступок) та його ознаки. Склад адміністративного правопорушення. Суб'єктивна сторона адміністративного правопорушення. Суб'єкт адміністративного правопорушення. Загальні правила адміністративного стягнення. Обставини, що пом'якшують відповідальність за адміністративне правопорушення. Строки притягнення до адміністративної відповідальності. Адміністративна відповідальність юридичних осіб. Дисциплінарна відповідальність та її підстави.

Тема 12. Адміністративно-процесуальна діяльність

Поняття адміністративного процесу. Характерні ознаки адміністративного

процесу. Мета і завдання адміністративного процесу. Суб'єкти адміністративного процесу. Учасники адміністративного процесу. Принципи та структура адміністративного процесу. Характеристика окремих адміністративних правопорушень. Стадії адміністративно-процесуальної діяльності. Адміністративна юрисдикція. Поняття адміністративної юстиції.

Тема 13. Провадження в справах про адміністративні правопорушення

Завдання і порядок провадження в справах про адміністративні правопорушення. Засоби забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення. Доставлення порушника. Привід порушника. Адміністративне затримання. Особистий огляд і огляд речей. Вилучення речей і документів. Порушення справи про адміністративне правопорушення. Розгляд справи про адміністративне правопорушення і винесення по справі постанови. Оскарження (або опротестування) постанови по справі про адміністративне правопорушення. Виконання постанови про виконання адміністративного стягнення. Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення. Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення.

Тема 14. Законність і дисципліна у сфері державного управління

Поняття режиму законності і дисципліни в державному управлінні. Гарантії законності в державному управлінні. Загальна характеристика способів забезпечення законності і дисципліни в державному управлінні. Контроль – основний засіб забезпечення законності і дисципліни в державному управлінні. Напрями здійснення контролю в сфері державного управління. Стадії контрольної діяльності. Принципи контролю. Органи, які здійснюють контроль, та їх повноваження. Сфери контролю. Форми проведення контролю. Прокурорський нагляд за законністю у державному управлінні. Громадський контроль.

Тема 15. Правові засади управління економікою

Необхідність і характер державного управління економікою. Зміст державного керівництва у сфері економікою. Система центральних і місцевих органів управління у сфері економіки. Повноваження Кабінету Міністрів України. Повноваження Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. Управління економіки місцевих державних адміністрацій. Казенні підприємства. Правові засади організації управління економікою. Державний контроль і нагляд у сфері економіки.

Тема 16. Управління промисловістю

Організаційно-правові засади управління промисловістю. Система органів управління промисловістю. Повноваження Кабінету Міністрів України, Міністерства енергетики та вугільної промисловості України. Управління місцевих державних адміністрацій. Промислові об'єднання та промислові підприємства та правове становище їх адміністрацій. Державний контроль і нагляд в управлінні промисловістю. Адміністративна відповідальність за правопорушення в промисловості

Тема 17. Управління сільським господарством

Організаційно-правові засади управління агропромисловим комплексом. Компетенція державних органів у сфері управління сільським господарством (Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, державні органи АРК, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування). Система органів управління агропромисловим комплексом та їх компетенція. Міністерство аграрної політики та продовольства України, його завдання та функції. Підприємства в

сільському господарстві (фермерські господарства). Державний контроль в агропромисловому комплексі. Адміністративна відповідальність за правопорушення в агропромисловому комплексі.

Тема 18. Управління будівництвом і житлово-комунальним господарством

Організаційно-правові засади будівництвом і житлово-комунальним господарством. Система органів управління будівництвом і житлово-комунальним господарством. Центральні органи виконавчої влади, їх завдання та функції, місцеві органи управління. Міністерство інфраструктури України. Адміністративна відповідальність за правопорушення в будівництві і житлово-комунальному господарстві.

Тема 19. Управління транспортом і зв'язком

Організаційно-правові засади управління комунікаціями. Загальна характеристика законодавства у сфері управління транспортом і зв'язком. Органи управління шляховим господарством. Управління залізничним транспортом, морським і річковим транспортом, автомобільним транспортом, цивільним повітряним транспортом, трубопровідним транспортом. Управління шляховим господарством. Органи управління зв'язком. Державний контроль на транспорті та у галузі зв'язку. Адміністративна відповідальність за правопорушення на транспорті та у галузі зв'язку.

Тема 20. Управління використанням і охороною природних ресурсів

Організаційно-правові засади управління використанням і охороною природних ресурсів. Органи управління використанням і охороною природних ресурсів. Органи управління загальної компетенції (Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, державні органи АРК, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування). Органи управління спеціальної компетенції. Державний контроль і нагляд у галузі використання і охорони природних ресурсів. Адміністративна відповідальність за правопорушення у галузі використання і охорони природних ресурсів.

Тема 21. Управління фінансами

Організаційно-правові засади управління фінансами. Органи управління фінансами. Повноваження Верховної Ради України. Повноваження Президента України. Повноваження Кабінету Міністрів України. Органи управління спеціальної компетенції. Міністерство фінансів України. Фінансові органи місцевих державних адміністрацій. Державне казначейство України. Державна податкова адміністрація. Управління в галузі бюджетної діяльності. Управління системою оподаткування. Управління в галузі кредитування і страхування. Управління грошовим обігом і системою валютного регулювання. Фінансовий контроль. Адміністративна відповідальність за правопорушення в галузі фінансів.

Тема 22. Управління митною справою.

Організаційно-правові засади управління митною справою. Загальна характеристика митного законодавства. Органи управління митною справою. Державна митна служба України. Регіональні митниці. Митний контроль. Адміністративна відповідальність за правопорушення митних правил.

Тема 23. Управління освітою

Організаційно-правові засади управління освітою. Система освіти в Україні. Структура, рівні та принципи освіти. Управління освітніми закладами. Система і повноваження органів управління освітою. Міністерство освіти і науки України,

його завдання та функції. Інші міністерства та відомства, яким підпорядковані заклади освіти. Компетенція місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування в галузі освіти. Державний контроль за діяльністю освітніх закладів. Організація державного управління наукою. Органи управління наукою. Наукові заклади і наукові товариства. НАН України. Галузеві академії наук, відомча та вузівська наука.

Тема 24. Управління охороною здоров'я населення

Організаційно-правові засади управління охороною здоров'я населення. Система органів управління охороною здоров'я населення загальної компетенції. Кабінет Міністрів України. Органи управління охороною здоров'я населення спеціальної компетенції. Міністерство охорони здоров'я України, його завдання та функції. Місцеві органи управління охороною здоров'я. Правове становище установ охорони здоров'я. Санітарно-епідеміологічний нагляд.

Тема 25. Управління культурою

Організаційно-правові засади управління культурою. Загальна характеристика законодавства в сфері культури. Органи управління культурою. Міністерство культури України. Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення. Правове регулювання діяльності закладів і установ культури. Академія мистецтв України. Місцеве самоврядування і культура.

Тема 26. Управління в сфері соціального захисту населення

Організаційно-правові засади управління соціальним захистом населення. Загальна характеристика законодавства в сфері соціального захисту населення. Система органів соціального захисту населення. Міністерство соціальної політики, його завдання та функції. Пенсійний фонд України. Відомчі та місцеві органи соціального забезпечення. Місцеве самоврядування і соціальний захист населення.

Тема 27. Управління обороною

Організаційно-правові засади управління обороною. Воєнна доктрина України. Повноваження державних органів у сфері оборони. Організація оборони. Міністерство оборони України. Збройні сили України. Компетенція Збройних сил України. Військова служба у Збройних силах України.

Тема 28. Управління національною безпекою

Організаційно-правові засади управління національною безпекою. Суб'єкти забезпечення національної безпеки загальної компетенції. СБУ і підпорядковані їй органи. Управління державної охорони України. Державна охорона при МВС України. Державна служба у справах охорони державного кордону України. Державний кордон та його охорона.

Тема 29. Управління внутрішніми справами

Організаційно-правові засади управління внутрішніми справами. Система Управління внутрішніх справ України. МВС, його завдання та функції. Національна поліція України. Державний нагляд за безпекою дорожнього руху. Національна гвардія України.

Тема 30. Управління закордонними справами

Організаційно-правові засади управління закордонними справами. Основні напрями зовнішньої політики України. Повноваження Верховної Ради України у зовнішньополітичній діяльності. Повноваження Президента України. Повноваження Кабінету Міністрів України. Міністерство закордонних справ України, його завдання та функції. Дипломатичне представництво України. Консульські установи України. Торговельно-економічні місії. Адміністративно-

правове регулювання в'їзду та виїзду з України

Тема 31. Управління юстицією

Організаційно-правові засади управління юстицією. Загальна характеристика законодавства у сфері юстиції. Система органів управління у галузі юстиції. Реєстрація актів громадянського стану. Реєстрація нотаріальної служби. Взаємовідносини органів юстиції з судовою системою. Органи юстиції та адвокатура.

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Адміністративне право України. Академ, курс: Підруч. у 2 т.: Т. 1. Загальна частина / ред. колегія: В. Б. Авер'янов (голова). К.: Юрид. думка, 2007. 592 с.
2. Адміністративне право України. Академ, курс: підруч. у 2 т.: Т. 2. Особлива частина / ред. колегія: В. Б. Авер'янов (голова). К.: Юрид. думка, 2009. 600 с.
3. Адміністративне право України. Повний курс : підруч. / Галунько В. та ін. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с.
4. Адміністративне право. Альбом схем : навч. посіб. / Битяк Ю. П. та ін.; Нац. ун-т «Юрид.акад. України ім. Я. Мудрого». Х.: Право, 2012. 160 с.
5. Адміністративне право. Загальна частина : навч. посіб. Алфьоров С. М. К.: Центр учбової літератури, 2011. 216 с.
6. Загальне адміністративне право : підручник / Гриценко І. С. та ін. ; заг. ред. І. С. Гриценка. К. : Юрінком Інтер, 2015. 568 с.
7. Коломоєць Т.О. Адміністративне право України. Академічний курс: підруч. К.: Юрінком Інтер, 2011. 576 с.

Допоміжні

1. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ : підруч. / Настюк В. Я. та ін. ; заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В. Я. Настюка ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». Х. : Право, 2013. 471 с.
2. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ: особлива частина : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. П. Мінка та ін. ; заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., засл. юриста України С. М. Алфьорова ; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. Х. : Право, 2013. 310 с.
3. Адміністративне право зарубіжних країн : курс лекцій / Кузьменко О. В. та ін. ; за ред. О. В. Кузьменко, д-ра юрид. наук, проф. ; Нац. акад. внутр. справ. Київ : Юрінком Інтер, 2014. 524 с.
4. Адміністративне право України в умовах реформування : навч. посіб. / С. В. Ківалов та ін. ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». О. : Фенікс, 2012. 172 с.
5. Адміністративне право України у структурно-логічних схемах (загальна частина) : навч. посіб. / Мацелик Т. О. та ін. ; за ред. канд. юрид. наук, доц. Т. О. Мацелик ; Держ. податк. служба України, Нац. ун-т держ. податк. служби України. Ірпінь : Вид-во Нац. ун-ту ДПС України, 2012. 240 с.
6. Адміністративно-правовий захист прав громадян : навч.-метод. посіб. / К. К. Афанасьєв та ін. ; Луган. держ. ун-т внутр. Справ ім. Е. О. Дідоренка. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2011. 279 с.
7. Крегул Ю. І. Адміністративне право і процес : навч. посіб. ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. 223 с.

8. Курило В. І., Піддубний О. Ю., Кравчук М. Ю. Адміністративна юрисдикція в АПК України : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Каб. Міністрів України, Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України, Навч.-наук. ін-т земел. ресурсів та правознавства, Юрид. ф-т. К. : Ірідіум, 2012. 247 с.

9. Петков С. В., Армаш Н. О., Соболев С. Ю. Адміністративне право : актуальні питання та інноваційні ідеї. навч, посібн. К. : КНТ. 2015. 148 с.

1.6. Адміністративний менеджмент

Тема 1. Теоретико-методологічні засади адміністративного менеджменту в Україні

Еволюція адміністративного менеджменту. Адміністративний менеджмент в різних ділових культурах. Критика концепції адміністративного менеджменту. Сучасні підходи до адміністративного менеджменту.

Тема 2. Історичні передумови становлення сучасного адміністративного менеджменту

Історичні передумови та еволюція адміністративного менеджменту. Класична адміністративна школа. Виникнення адміністративної школи управління. Розвиток адміністративної школи управління. Теорія адміністративної організації ідеального типу М. Вебера. Концепція бюрократії. Принципи адміністративного управління А. Файоля. Переваги та недоліки концепції адміністративного менеджменту.

Місце і роль наукових досліджень В. Вільсона, Ф. Гуднау, М. Вебера у започаткуванні першого етапу формуванні теорії адміністративно-державного управління як самостійного наукового напрямку. Створення професором В. Вільсоном (майбутнім президентом США) моделі «адміністративної ефективності» та обґрунтування ним необхідності високого професіоналізму в системі державного адміністрування (підбору державних службовців за їхньою професійною компетенцією).

Перше застосування терміну public administrative (адміністративно-державне управління) в 1986 р. у програмі республіканської партії США.

Обґрунтування німецьким соціологом М. Вебером основ системного аналізу адміністративно-державної бюрократії. Вплив ідей В. Вільсона, Ф. Гуднау, М. Вебера на подальший розвиток теорії адміністративно-державного управління в зарубіжних країнах, зокрема щодо потреби реформування державного апарату на засадах наукових розробок та необхідності відмежування його функцій від сфери політики.

Впровадження з 1920 р. державного управління як складової частини навчальних програм у провідних університетах США і Західної Європи. Заснування Робертом Брукінгом у Вашингтоні першого Інституту урядових досліджень (предметом уваги його стає вироблення системного аналітичного підходу до адміністративно-державної діяльності). Подальше створення таких дослідницьких установ у 20-30-х р. ХХ ст. на Європейському континенті.

Другий етап в історії теорії адміністративно-державного управління (1920-1950 рр.). Активний її розвиток американськими науковцями. Створення в США сприятливих умов та великої свободи в укладанні навчальних програм та виборі викладачів.

«Класична школа» (А. Файоль, Л. Уайт, Л. Урвік, Д. Муні, Т. Вулсі) та «школа людських стосунків» (М. Фолетт, А. Маслоу, Е. Мейо, У. Мерфі) як найбільш відомі напрями в теорії адміністративно-державного управління другого етапу.

Започаткування з 50-х рр. XX ст. третього етапу у розвитку теорії адміністративного менеджменту. Широке впровадження у її генезу наукових засад. Розробка Г. Саймоном, Д. Істоном таких нових підходів як біхевіористичний (поведінковий), системний і ситуаційний.

Тема 3. Система адміністративного менеджменту та апарат управління

Адміністрація як орган адміністративного управління та суб'єкт адміністративного менеджменту. Складові процесу адміністративного менеджменту: функції (технологія), методи, управлінські рішення. Адміністративний менеджмент в некомерційних та громадських організаціях. Адміністративні органи управління та їх різновиди. Адміністративні посади та їх ієрархія.

Система адміністративного управління (Administrative Management System – AMS). Категорії адміністративного менеджменту. Структура AMS. Адміністративний менеджмент в бізнес-організаціях (business administration), некомерційних та громадських організаціях (public administration). Адміністративні органи управління та їх різновиди. Адміністрація (апарат управління) як орган адміністративного управління та суб'єкт адміністративного менеджменту, її форми, завдання, функції та структура. Сутність і значення процесу адміністративного менеджменту. Менеджер-адміністратор як ключовий елемент системи адміністративного управління та суб'єкт адміністративного менеджменту. Зміст діяльності, функції й завдання менеджера-адміністратора. Вимоги до сучасного менеджера-адміністратора.

Тема 4. Планування в адміністративному менеджменті

Сутність адміністративного планування. Цільовий підхід до планування. Методи розробки планів. Графіки виконання робіт. Цільові комплексні програми.

Принципи адміністративного планування. Рівні адміністративного планування. Методичні основи адміністративного планування. Методи розробки планів. Графіки виконання робіт.

Тема 5. Стратегічний державний менеджмент

Стратегічне бачення, прогнозування і програмування. Перспективне і стратегічне планування як основна функція адміністрації. Цільові комплексні програми. Короткотермінові та оперативні плани. Календарні плани. Маршрутні карти. Індивідуальні плани.

Тема 6. Організовування діяльності адміністрації

Сутність делегування повноважень. Етапи проектування організаційних структур. Чинники, що впливають на проектування організації. Організаційна структура управління як сукупність стійких зв'язків суб'єктів і об'єктів управління державної установи та організації, реалізованих в конкретних організаційних формах.

Сутність організування діяльності адміністрації та її роль в адміністративному менеджменті. Організування структури адміністрації. Закріплення повноважень, обов'язків та відповідальності працівників адміністрації підприємства. Делегування повноважень. Централізація та децентралізація управлінських повноважень в апараті управління. Конкретизація відповідальності.

Тема 7. Проектування організації

Методологічні основи проектування організаційних структур адміністративного управління. Фактори, які впливають на процес проектування. Процедура проектування організаційних структур адміністративного управління. Інструменти проектування. Горизонтальний, функціональний розподіл праці та вертикальна спеціалізація адміністративного управління. Рівні адміністративного управління. Департаменталізація в апараті управління. Види департаменталізації. Адміністративні одиниці. Масштаб керованості. Побудова ієрархії адміністративного управління в апараті управління. Концепція проектування роботи. Аналіз роботи. Зміст, вимоги та контекст роботи. Параметри роботи. Сприйняття змісту роботи. Зв'язок технології та проектування роботи. Моделі проектування робіт.

Концепція проектування організації. Формування структури управління державними установами і організаціями: організаційне упорядкування, створення організаційної структури, налагодження безпосереднього внутрішнього організаційного управління шляхом реалізації функцій планування, організації, мотивації, контролю, координації.

Вихідні елементи організації діяльності державних організацій: основні ресурси (час; споживачі громадських, управлінських послуг та товарів; гроші, персонал, техніка, ідеї, культура) та функції (планування; маркетингова діяльність; інформаційне забезпечення; соціальний розвиток).

Організаційні функції управління державними установами і організаціями та шляхи їх реалізації: 1) встановлення цілей – визначення майбутнього державної організації; 2) розроблення стратегії – обґрунтування способу досягнення організаційних цілей; 3) планування роботи – розподіл завдань між конкретними виконавцями; 4) проектування роботи – формування посадових функцій виконавців; 5) мотивація і стимулювання персоналу – цілеспрямований вплив на працівника; 6) координація діяльності – погодження зусиль виконавців 7) облік та оцінка виконання робіт – контроль виконання робіт; 8) зворотній зв'язок – корегування цілей.

Тема 8. Мотивування працівників апарату управління

Форми мотивації адміністративних працівників. Особливості мотивації праці державних службовців. Запобігання демотивації. Роль посадових окладів, надбавок, доплат та премій у мотивуванні апарату управління. Нетрадиційні підходи до мотивування працівників апарату управління. Побудова систем стимулювання адміністрації.

Тема 9. Контролювання та регулювання в адміністративному менеджменті

Види контролювання діяльності апарату управління. Попередній, поточний та завершальний контроль діяльності апарату управління. Особливості та умови контролювання адміністративної діяльності. Зміст адміністративного та виконавчого контролю. Види адміністративного контролю. Зовнішній та внутрішній адміністративний контроль. Адміністративні стандарти. Суцільний та вибіркового способи контролю. Візуальні та автоматизовані види контрольного спостереження. Інструменти адміністративного контролю. Бюджетний контроль, адміністративний аудит, статистичне спостереження, особисте спостереження, доповідь, звіт, нарада. Особливості регулювання адміністративної діяльності в організації. Регулювання як спосіб усунення відхилень і недоліків адміністративної

діяльності.

Тема 10. Влада та особистий вплив

Адміністративний вплив. Способи адміністративного впливу. Дисциплінарний вплив. Організація дисципліни та порядку. Розпорядження як спосіб реалізації адміністративної влади. Делегування влади підлеглим. Рационалізація, демократизація та економізація відносин між підлеглими й адміністрацією. Колективне управління.

Тема 11. Адміністративні методи управління

Методи адміністративного менеджменту та їх класифікація. Організаційно-розпорядчі та адміністративно-розпорядчі методи. Накази, розпорядження, усні вказівки. Регламентація управління. Види регламентів. Методика розробки регламентів. Сучасні підходи до розробки регламентів. Особливості регламентації у сфері обслуговування. Документаційне, інформаційне, правове, кадрове і технічне забезпечення системи адміністративного менеджменту. Адміністративне діловодство в організації. Природа адміністративної влади. Персоналізація та персоналіфікація влади. Типологія керівників і підлеглих. Авторитет керівника. Обов'язки, права та відповідальність підлеглих.

Тема 12. Адміністрування процесу прийняття та реалізації управлінських рішень

Види управлінських рішень в системі адміністративного менеджменту. Класифікація управлінських рішень. Процес прийняття управлінських рішень та оцінка їх реалізації.

Основні критерії класифікації завдань при прийнятті управлінських рішень: важливість проблеми для організації; часовий аспект розв'язання проблеми; попередня оцінка ефективності вирішення проблеми; стан зовнішнього і внутрішнього середовища, що впливає на умови прийняття рішень: визначеність, ризик, невизначеність і протидія; характер прийняття: індивідуальний або колективний; характер моделі проблемної ситуації: точна або приблизна; рівень формалізації прийняття рішень; кратність ухвалення рішення: однократна або багатократна процедура; види рішень: програмні або не програмні.

Принципи процесу прийняття рішень: організаційної відповідності; чітка сформульованість мети, стратегії і політики; достатня кількість надійних даних для підтримки ефективних зв'язків між менеджерами вищого рівня й більш низькими рівнями організації; гнучкість.

Вимоги до якості прийняття рішення: всестороння обґрунтованість; своєчасність; необхідна повнота змісту; повноважність (владність); узгодженість з раніше прийнятими рішеннями; адресність; правомірність, конкретність.

Механізм прийняття і реалізації управлінських рішень: 1) цілевиявлення (прогноз та аналіз) процесу; виявлення проблемної ситуації; формування цілей; 2) розробка і прийняття рішень (постановка завдань; пошук та формування альтернативних рішень; вибір рішення; погодження і затвердження рішення); 3) організація виконання і контроль (формування та коригування плану реалізації рішення; облік, контроль та аналіз реалізації рішення; координація виконання рішення).

Оптимізація управлінських рішень. Загальна характеристика методів оптимізації управлінських рішень. Організація виконання рішень.

Тема 13. Проблеми сучасного адміністративно-державного менеджменту

Принципи загального управління якістю в державному секторі. «Хвороби»

державної адміністрації. Програма У. Демінга, її застосування в сфері державного адміністрування. Причини повільного підвищення якості послуг у державному секторі. Наслідки нездатності організації до змін. Запровадження загального управління якістю. Сучасний досвід адміністративно-державного управління в країнах Заходу.

Тема 14. Провідні наукові школи адміністративно-державного управління та державної служби в країнах Заходу

Американська школа адміністративно-державного управління. Теорія адміністративно-державного управління у Великобританії. Французька школа адміністративно-державного управління. Теорія адміністративно-державного управління у Німеччині. Система державної служби в країнах з федеральним типом адміністративно-державного управління (Німеччина, США). Державна служба в країнах з унітарним типом адміністративно-державного управління (Франція, Великобританія).

Тема 15. Сучасні технології адміністративного менеджменту

Інформаційні системи – основа сучасних технологій адміністративного менеджменту. Види та форми інформаційних систем в адміністративному менеджменті. Процесний підхід в адміністративному менеджменті. Адміністративні ноу-хау. Адміністрування бізнес-процесів. Адміністративний менеджмент та концепція «заощадливого виробництва». Інтеграція системи адміністративного менеджменту з автоматизованою системою управління організацією (ERP-системи). Адміністративний менеджмент і системи управління якістю за стандартами ISO.

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Бородіна О. А., Ходова Я. О. Адміністративний менеджмент : навч. посіб. ; за ред. О. А. Бородіна. Маріуполь : ПДТУ, 2015. 84 с.
2. Василенко И. А. Административно-государственное управление в странах Запада: США, Великобритания, Франция, Германия : учеб. пособ. 2-е изд., перераб. и доп. М. : Логос, 2000. 200 с.
3. Герберт А., Саймон Г. Адміністративна поведінка : Дослідження процесів прийняття рішень в організаціях, що виконують адміністративні функції : пер. з англ. К. : АртЕк, 2001. 378 с.
4. Дунда С. П., Побережна М. П. Адміністративний менеджмент: конспект лекцій для студ. напр. 6.030601 «Менеджмент» денної та заочної форм навч. К. : НУХТ, 2013. 122 с.
5. Новиков Б. В., Сініок Г. Ф., Круш П. В. Основи адміністративного менеджменту : навч. посіб. Новиков Б. В., К. : Центр навчальної літератури, 2004. 560 с.

Допоміжні

1. Беседін М. О., Нагаєв В. М. Основи менеджменту: оціночно-ситуаційний підхід (модульний варіант). К. : ЦНЛ, 2005. 496 с.
2. Василенко В. В. Теорія та практика розробки управлінських рішень : навч. посіб. К. : ПУЛ, 2002. 420 с.
3. Герчикова И. Н. Менеджмент : учеб. / И. Н. Герчикова. М. : ЮНИТИ, 2005. 501 с.
4. Гудзинський О. Д., Судомир С. М., Гуренко Т. О. Менеджмент

підприємницької діяльності : навч. посіб. / ред. О. Д. Гудзинського ; Ін-т підготов. кадрів держ. служби зайнятості України. К. : ІПК ДСЗУ, 2010. 321 с.

5. Кожушко Л. Ф., Кузнецова Т. О. Менеджмент: навч. посіб. для студ. напряму підготов. «Економіка і підприємництво» / Нац. ун-т вод. госп-ва та природокористування. Рівне : НУВГП, 2010. 346 с.

6. Лепейко Т. І., Миронова О. М. Менеджмент: навч. посіб. Харк. нац. екон. ун-т. Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. 204 с.

7. Менеджмент персоналу: навч. посіб. / Канюк М. та ін.; за ред. В. М. Данюк. К.: КНЕУ, 2004. 420 с.

8. Менеджмент : навч. посіб. / зред. С. І. Михайлова. Вінниця : НОВА КНИГА, 2006. 416 с.

9. Мескон М. Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента ; пер. с англ. М. : Дело, 1992. 702 с.

10. Осовська Г. В., Осовський А. О. Менеджмент організацій : навч. посіб. К. : Кондор, 2005. 860 с.

11. Охріменко А. Г. Основы менеджменту : навч. посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2006. 130 с.

12. Потьомкін С. К., Козлова І. М., Яндола К. О. Менеджмент : навч. посіб. ; Харк. нац. екон. ун-т. Х. : ХНЕУ, 2009. 276 с.

13. Рульєв В. А., Гуткевич С. О. Менеджмент. навч. посіб. : К. : Центр учбової літератури, 2011. 312 с.

14. Стадник В. В., Йохна М. А. Менеджмент : підруч. / В. В. Стадник. 2-ге вид., випр. і допов. К. : Академвидав, 2010. 472 с.

15. Хмурова В. В. Менеджмент підприємницької діяльності: навч. посіб. / Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. К. : КНУТД, 2011. 247 с.

16. Черваньов Д. Менеджмент : Терміни, тексти, вправи, завдання. Навчальні конкретні ситуації (кейси). Проблематика курсових, випускних, дисертаційних робіт : підруч. К. : Вид. поліграф. центр «Київський університет», 2010. 853 с.

17. Шегда А. В. Менеджмент : навч. посіб. К. : Знання, 2002. 583 с.

17. Регіональне управління

Тема 1. Державна політика регіонального розвитку

Державна політика регіонального розвитку в Україні. Державна регіональна політика та регіональний розвиток. Європейські засади регулювання політики регіонального розвитку. Фінансове забезпечення регіонального розвитку. Понятійно-категоріальне визначення поняття «регіону», «регіональної політики».

Тема 2. Інституційно-правові засади регіонального розвитку

Організаційно-правові засади регіонального управління в Україні. Інституційне забезпечення регіонального управління. Європейський досвід регулювання політики регіонального розвитку. Регулювання політики регіонального розвитку відповідно до принципів Європейської регіональної політики: досвід країн ЄС.

Тема 3. Державне управління на регіональному рівні

Регіональне управління: сутність, цілі та специфіка. Історичні форми управління регіональним розвитком. Державна регіональна політика та політика територіально-адміністративних органів. Роль місцевого самоврядування у

розвитку регіону.

Основні напрями регіонального управління: управління природно-ресурсним потенціалом регіону, управління фінансовими, трудовими ресурсами. Вплив органів державної влади на промислове і сільськогосподарське виробництво в регіоні, функціонування регіональних ринків. Управління інноваційною діяльністю. Роль державного управління щодо розвитку соціальної інфраструктури регіону.

Механізми реалізації регіональної політики держави: інституційно-правові, організаційні, фінансово-економічні, соціально-психологічні. Місцеві бюджети як фінансова основа соціально-економічного розвитку регіону. Державні та регіональні програми. Історичний досвід та особливості функціонування та управління територій із спеціальним статусом.

Регіональне управління та місцеве самоврядування. Поняття та суть місцевого самоврядування. Його основні ознаки та принципи, моделі управління. Роль органів місцевого самоврядування у розвитку регіону. Централізація та децентралізація влади.

Тема 4. Регіональні органи державного управління

Місцеві державні адміністрації в системі державного управління. Основні завдання, правовий статус, компетенція МДА. Повноваження, порядок формування та роботи МДА. Структура МДА, їх діяльність. Відносини МДА у системі вертикальних та горизонтальних зв'язків.

Управління факультативними територіальними одиницями. Господарсько-правовий механізм діяльності територій із спеціальним статусом.

Тема 5. Світовий досвід організації місцевого самоврядування та регіонального самоврядування.

Сучасні моделі та концепції місцевого самоврядування. Світовий досвід організації місцевого та регіонального самоврядування. Європейські орієнтири врядування на регіональному рівні. Досвід реформування та перспективи створення сучасних систем врядування.

Тема 6. Формування інституцій місцевого та регіонального управління

Теоретичне осмислення змісту феномену місцевого та регіонального самоврядування. Місцеве самоврядування як інститут публічної влади.

Тема 7. Підготовка та прийняття управлінських рішень в регіональному управлінні

Поняття управлінських рішень регіонального рівня. Базові концепції, теорії та ідеї щодо прийняття управлінських рішень. Класифікація управлінських рішень регіонального рівня. Прийняття управлінських рішень в контексті удосконалення процесу регіонального управління.

Тема 8. Ефективність регіонального управління. Контроль у сфері виконавчої влади на регіональному рівні

Поняття ефективності в управлінні. Типологія та критерії вимірювання ефективності управління. Діяльність міжнародних організацій з підвищення ефективності регіонального управління у країнах Європи. Загальна характеристика та принципи реалізації функції контролю. Світові стандарти системи контролю. Розвиток системи контролю у сфері регіонального управління в Україні.

Тема 9. Основні засади адміністративно-територіальної реформи в Україні та світі

Адміністративно-територіальна реформа. Концептуальні засади проведення адміністративно-територіальної реформи в Україні. Адміністративно-територіальна реформа провідних країн світу як механізм ефективного державного та регіонального управління. Зарубіжний досвід і європейські стандарти як орієнтири при вирішенні завдань адміністративно-територіальної реформи

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Адміністративно-територіальний устрій країн Європейського Союзу : навч. посіб. Іванова Т.В. та ін. К. : НАДУ, 2015. 628 с.
2. Васильєва О. І. Регіональне управління в умовах реформування владних відносин : монографія. Донецьк : Юго-Восток, 2009. 436 с.
3. Державна політика : підруч. / НАДУ при Президентіві України; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) та ін.. К. : НАДУ, 2014. 448 с.
4. Євтушенко В. А., Євтушенко Г. В. Державне та регіональне управління: навч. посіб. Х. : ХНУ, 2012. 215 с.
5. Законодавство України про місцеве самоврядування: зб. законодав. актів: за станом на 5 листопада 2001 р. / Верх. Рада України. Офіц. Вид. К. : Парлам. вид-во, 2001. 168 с.
6. Іванова Т.В. Державне управління сталим екологічним розвитком України та її регіонів в системі раціонального природокористування: теорія, методологія, перспективні напрями : монографія. К. : ВПЦ АМУ, 2011. 405 с.
7. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Х. : Фоліо, 1998. 48 с.
8. Круш П.В., Кожем'яченко О. О.. Регіональне управління : навч. посіб. / К. : ЦУЛ, 2007. 248 с.
9. Основи регіонального управління в Україні : підруч. / авт.-упоряд. : В. М. Вакуленко та ін. ; заг. ред. В. М. Вакуленко. М. К. Орлатий. К. : НАДУ, 2012. 576 с.
10. Про стратегію сталого розвитку «Україна-2020» : Указ Президента України URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (дата звернення : 10.09.2019).
11. Регіональне управління : підруч. / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, та ін. К. : НАДУ, 2014. 512 с.

Допоміжні

1. Бакуменко В. Д. Державно-управлінські рішення : навч. посіб. К. : ВПЦ АМУ, 2011. 444 с.
2. Бакуменко В. Д. Руденко О. М. Підходи та моделі креативного державного управління: монографія. К. : АМУ, 2014. 228 с.
3. Іванова Т. В. Управління підприємством на регіональному рівні / *Науковий вісник Академії муніципального управління: Збірник наукових праць. Серія «Економіка» випуск 8/2010.* К. : Академія муніципального управління, ВПЦАМУ. 2010 р. С. 42-47
4. Управління розвитком міста: навч. посіб. Т. В. Іванова та ін. К. : Вид-во НАДУ, 2006. 389 с.

5. Шляхи формування та розвитку самодостатніх суб'єктів муніципального руху: європейські виміри та орієнтири Т. В. Іванова та ін. Миколаїв: Т. В Ємельянова., 2013.352 с.